

DIGI Korczak Bulletin jrg. 11 nr. 4, september 2024

Waarom ontnemen je een kind een recht waarvan je zelf gebruik maakt, terwijl je door je leeftijd en je macht al enorm bevoordeeld bent? (Janusz Korczak)

Dit Korczak Bulletin is ook te vinden op onze website: <http://korczak.nl/stichting/>

Korczakdag: 9 november 2024 in Onderwijsmuseum Dordrecht

ELK KIND WIL
SERIEUS
GENOMEN
WORDEN

Korczak Inspiratiedag

Een dag vol inspiratie voor iedereen die samen met kinderen en jongeren vorm wil geven aan een wereld waarin zij tot hun recht kunnen komen.

Zaterdag 9 nov. 2024

13.30 - 17.00 uur

Nationaal Onderwijsmuseum
Burgemeester de Raadsingel 97
3311 JG Dordrecht

Op zaterdag 9 november wordt in het Onderwijsmuseum te Dordrecht de jaarlijkse Korczakdag gehouden. Op deze dag zal een inleiding worden gehouden over *Elk kind wil serieus genomen worden*, de titel van ons nieuwe jaarboek dat op die middag zal worden gepresenteerd. Hoogtepunt van het programma is de opvoering van *De poppenspeler van*

Warschau door theatertrio Wilde Eend, een bijzonder muziektheaterstuk waarin de geschiedenis van Korczak een grote rol speelt. Zie: [Poppenspeler van Warschau](#)
Tevens zal bekend gemaakt worden welke organisatie dit jaar de Korczak Oorkonde ontvangt. Voor het eerst reiken we dit jaar ook een Korczakspeld uit aan mensen die voor de verspreiding van het gedachtegoed van Korczak in Nederland veel betekend hebben. U kunt zich opgeven voor deze Korczakdag: mail info@korczak.nl met vermelding van deelname Korczakdag Dordrecht. Verdere informatie vindt u op [Janusz Korczak Stichting](#). U kunt met uw toegangsbewijs ook gratis alle tentoonstellingen van het onderwijsmuseum bezoeken. Er zijn slechts 80 plaatsen beschikbaar, dus geef u tijdig op!

Korczak Oorkonde 2024

Wij hebben na onze oproep veel aanmeldingen ontvangen met namen van organisaties die mogelijk in aanmerking komen voor de Korczak Oorkonde. De jury heeft inmiddels een selectie gemaakt en zal in de komende periode een definitieve keuze maken. Er zijn vier genomineerden:

- DOE40 Democratisch Onderwijs, Eindhoven
- Kindcentrum De Kroevendonk, Roosendaal
- Kinderparticipatie, 's Hertogenbosch
- Kinderopvang ZON, Den Hoorn

Tijdens de Korczakdag op 9 november zal bekend worden gemaakt wie dit jaar de Korczak Oorkonde ontvangt en wie een eervolle vermelding krijgen. De overdracht van het borstbeeld van Korczak zal later op de locatie van nummer één plaatsvinden.

Nash Dom 2024

Van 3 t/m 9 augustus werd ook dit jaar een Nash Dom kamp voor kinderen gehouden in de Roerdomp in Middelbeers (NB). Ruim vijftig kinderen beleefden een fantastische week met een speciale Korczakdag waar via allerlei

activiteiten het verhaal van Korczak en de Kinderrechten werd verteld. Het Nash Dom kamp is een plek waar kinderen van 6 t/m 17 jaar welkom zijn, ongeacht beperkingen, cultuur of nationaliteit. Wij bedanken alle vrijwilligers die een week lang hebben meegewerkt aan dit bijzondere kamp, en noemen in het bijzonder de hoofdleiding Alina, Maria en Carlo.

International Korczak Association (IKA)

Op 20 september werd in Warschau de jaarlijkse vergadering gehouden van de IKA, als onderdeel van een internationale conferentie over het belang van het gedachtegoed van Korczak voor sociale inclusie.

Tijdens de vergadering vond een uitwisseling plaats van ideeën en activiteiten die door de Korczak-organisaties in de diverse landen worden ondernomen.

Er werd ook een bestuursverkiezing gehouden. Anna Odrowaz Coates uit Polen wordt de nieuwe voorzitter van de IKA. Zij is hoogleraar aan de Maria Grzegorzewska University (National Institute of Special Pedagogy). Deze universiteit werd in 1922 opgericht en Janusz Korczak was hier destijds nog één van de docenten. Arie de Bruin werd (naast anderen) ook verkozen tot bestuurslid van de IKA.

Bijzonder indrukwekkend waren de verhalen van onze Korczak-collega's uit Oekraïne en Israël. Beiden vertelden over de dramatische gevolgen van oorlog voor de kinderen in Oekraïne, Israël en Gaza. Kinderen kunnen niet naar school, schoolgebouwen worden getroffen door bommen, ouders zijn afwezig door mobilisatie, gewond of gedood, en vele kinderen zijn ook zelf gewond geraakt of dodelijk slachtoffer... en in zo'n wereld moet een kind geloof

houden in de toekomst. Korczak noemde oorlog destijds al de grootste waanzin van volwassenen. De Korczak organisaties in beide landen proberen kinderen in deze erbarmelijke omstandigheden waar mogelijk te steunen.

Het mooie van de Internationale Korczak beweging is dat mensen uit vele landen met diverse achtergronden elkaar vinden in dezelfde idealen van Janusz Korczak.

drie wereldgodsdiensten verenigd in de IKA: Batia Gilad en Avi Tsur uit Israël (Joods), Agata Salska uit Duitsland (Islam), Arie de Bruin uit Nederland (christen)

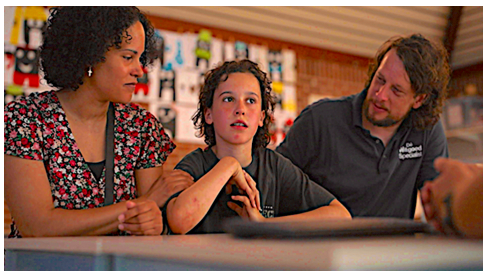
Nationale Onderwijsweek

Van 7 t/m 11 oktober wordt de Nationale Onderwijsweek gehouden. De wereldwijde Dag van de Leraar is op zaterdag 5 oktober. De bekendmaking van de Leraar van het Jaar vindt dit jaar op vrijdag 4 oktober plaats.

Voor meer informatie: [Nationale onderwijsweek](#)

Erop of eronder

Documentaire toont de druk en de dilemma's in het onderwijs

In de documentaire 'Erop of eronder' volgen we Jesaja in het basisonderwijs, Jonas in het voortgezet onderwijs en Mette op het MBO in de laatste maanden van hun schooljaar. Samen met deze drie jonge mensen, hun familie, leraren en begeleiders voelen we met hen mee naar het moment van de waarheid rond het doorstroomadvies, het examenresultaat en of MBO wel goed genoeg is. Wordt het erop of eronder voor deze jonge mensen? **Erop of**

eronder is te zien op 30 september vanaf 22.20 uur op NPO2.

Uitnodiging Hommage aan Karel Eykman

Karel Eykman
NOACHS DOCHTER

Thomas Theater Amsterdam, Pr. Irenestraat 36. Vrijdag 1 november 2024, 14.30 – 17.00 uur.

In oktober 2024 verschijnen bij uitgeverij Van Warven twee boeken, één van en één gewijd aan Karel Eykman, de begenadigde dichter, liedschrijver en Bijbelbewerker, die in augustus 2022 overleed. Vrienden en leerlingen willen hem eren met deze feestelijke bijeenkomst en met deze twee boeken:

* *Noachs dochter*: de laatste Bijbelbewerking die Karel Eykman schreef: een actualisering, gedompeld in de ecologische crisis, van het verhaal van de zondvloed en de ark.

* *Als je me leest...* de bezieling van Karel Eykman: een bundel terugblikken op Eykmans rijk gevarieerde werk. Deze twee uitgaven worden aangeboden aan Karels geliefde Pauline Heynsius en hun beide kinderen. In een feestelijke bijeenkomst met beschouwingen, voordracht en muziek vieren we onze dankbaarheid voor Karel Eykmans bezieling.

Iedereen is van harte welkom!

Karel Eykman was lange tijd actief lid van de Korczak Stichting!

Promotie Martin van Rooijen over risicovol buitenspelen

Martin van Rooijen (lid van de Janusz Korczak Stichting) heeft op maandag 8 juli met succes zijn proefschrift over risicovol buitenspelen verdedigd. Doordat we zo overbezorgd zijn, zijn de mogelijkheden voor kinderen om risicovol te spelen in onze samenleving de afgelopen decennia sterk afgenomen. En dat terwijl kinderen zich tijdens het spelen juist van nature aangetrokken voelen tot uitdagingen. Ze doen spontaan mee aan activiteiten die hun grenzen testen en nieuwe ervaringen bieden. Hoe ga je hiermee om als professioneel begeleider?

We feliciteren Martin (actief lid van de Korczak Stichting) met deze mijlpaal.

Kijk voor meer informatie: <https://www.deblauweton.nl/>

Website tips

Studium Generale met Micha de Winter

<https://www.sg.uu.nl/video/2024/03/opvoeden-kan-je-het-ooit-goed-doen>

Een prachtig college van Micha de Winter over opvoeden in onze tijd. Micha de Winter is em. hoogleraar pedagogiek en lid van ons Comité van Aanbeveling.

Kijk eens op de website van onze Korczak-collega's in Duitsland: <https://janusz-korczak.de/>

Hier is veel interessante informatie te vinden over Korczak.

In Duitsland zijn alle boeken van Korczak vertaald en in het Duits uitgegeven in de reeks *Sämtliche Werke*. (Uitgever Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh) Janusz Korczak schreef voor kinderen en volwassenen in totaal vierentwintig boeken en meer dan duizend artikelen, naast theaterstukken en radioprogramma's.

Boekentips

1. Het kind dat niet gezien wordt. Auteur: Beate Letschert Grabbe (ISBN: 978-9081949378)

Het boek is een vertaling van *Das übersehene Kind*

Als 'super' roepen te weinig is en verwennen verwaarlozen betekent. 'Het kind dat niet gezien wordt' is gebaseerd op de psychologie van Alfred Adler en maakt de kernideeën van bemoediging tot leidend motief. De auteur spreekt kinderen uit groep 6 (in Duitsland) over pedagogische vragen. Uitgangspunt is de observatie dat kinderen met hun legitieme behoefte aan aandacht, zorg en erkenning vaak over het hoofd worden gezien. Uit de gesprekken blijkt hoe gedifferentieerd de kinderen reflecteren op hun ervaringen thuis en op school en hoe precies ze kunnen zeggen wat hen sterkt en bemoedigt. Veel van wat belangrijk is voor hun ontwikkeling gaat verloren door verwenning en

verwaarlozing, door de hectiek van het dagelijks leven en door veelgebruikte, holle frasen (zoals 'Je kunt het!').

2. Brief in de nacht (Gedachten over Israël en Gaza). Auteur: Chaja Polak. (ISBN 978-94-6452-141-2)

De schrijfster spiegelt op indringende en ontroerende wijze haar eigen oorlogservaringen met de huidige ervaringen van inwoners in Gaza en in Israël. Zij neemt je mee in haar gedachten, waarbij je samen tot de conclusie komt: Oorlog en geweld zijn nooit de oplossing. Het essay raakt je diep, juist omdat het zo genuanceerd is.

3. Levenslust. Auteur: Joke van Leeuwen (ISBN 978-9021418155)

Van het allerprilste begin tot het einde: in één allesomvattend, stuwend episch gedicht wordt een heel leven gegrepen. Joke van Leeuwen koppelt in meer dan tachtig strofen van elk tien regels persoonlijke herinneringen en gemoedstoestanden aan universele levensvragen en aan de tijd en de wereld om ons heen. Hoe groot tegenslagen ook mogen zijn, altijd is er weer een nieuw begin; wat blijft zijn de hoop en de drang om verder te gaan. Levenslust is speels en sprankelend, vol trefzekere observaties in Joke van Leeuwens unieke woorden- en beeldentaal.

Agenda

- 26 sept.: Medewerking Onderwijscafé Lectoraat Pedagogiek Fontys Tilburg
- 1 okt.: Hommage aan Karel Eijkman, Theater Amsterdam
- 2 okt.: Medewerking studiedag SWV Hoeksche Waard (VO)
- 4 okt.: Medewerking studiedag VSO Accent Rotterdam
- 5 okt.: Dag van de Leraar
- 7 t/m 11 okt.: Nationale Onderwijsweek
- 9 okt.: Medewerking studiedag Chr. Onderwijs Sliedrecht/Papendrecht
- 24 - 28 okt.: Korczak Studiereis naar Warschau
- 9 nov.: Korczakdag in Onderwijsmuseum Dordrecht
- 13 nov.: gastlessen bij ZON Kinderopvang, Den Hoorn
- 20 nov.: Onderwijsfestival Verus (Almere)
- 21 nov.: Gastcollege Pabo Inholland Haarlem

Dit bulletin wordt met de grootste zorg samengesteld. Met vragen of opmerkingen kunt u terecht bij de redactie: info@korczak.nl. Aan de informatie in dit Bulletin kunnen geen rechten worden ontleend.
Copyright (c) 2024 Janusz Korczak Stichting; eindredactie: Arie de Bruin.

Bijlage 1 Controle

Curlingouders, sneeuwploegouders, helikopterouders: ouders van nu zouden overbeschermend zijn. Klopt dat beeld? En wat doet dat met de ontwikkeling van kinderen? 'De psychologische zijwieltjes moeten er op een gegeven moment af'. (Volkskrant 7 september 2024)

In onze tijd lijkt sprake te zijn van overbemoediging van ouders met hun kinderen. In Engeland is een complete rel ontstaan nadat een tv-presentatrice had verteld dat zij haar 15-jarige zoon zelfstandig een Interrail-reis had laten maken. Er werd massaal schande geroepen, onverantwoord, kinderverwaarlozing! Vervolgens kreeg ze bericht dat maatschappelijk werk zou onderzoeken welke maatregelen ze had genomen om de veiligheid van haar kind te garanderen. 'Ik heb geen enkele wet overtreden en je kind alleen door Europa laten reizen heeft niets met nalatigheid te maken', reageerde ze in The Mail on Sunday.

Ook in Nederland in het onderwijs en de jeugdzorg kunnen we er iets van! Er zijn stap voor stap systemen ontwikkeld waarbij alles van het kind nauwkeurig wordt bijgehouden, alles in dossiers wordt opgeslagen en de eigen ruimte van het kind steeds verder wordt ingeperkt. Neem online-leerlingvolgsystemen, zoals Magister, waarmee ouders de schoolprestaties van hun kinderen kunnen monitoren. 'Vroeger kreeg je één keer per jaar tijdens de rapportbespreking te horen hoe het ging, nu elke dag', zegt Loes Keijsers, hoogleraar pedagogiek aan de Erasmus Universiteit. 'Het is het gevolg van technologische ontwikkelingen, maar daaronder ligt een mensbeeld dat kinderen dit kennelijk nodig hebben'.

Het is waarschijnlijker dat ouders dit kennelijk nodig hebben en daarmee de ontwikkeling van hun kinderen naar zelfstandigheid behoorlijk in de weg zitten. Het ontbreekt aan het fundamentele vertrouwen in de eigen kracht van het kind als volwaardig mens. *Uit angst voor de dood van het kind, ontnemen we hem het leven', schreef Janusz Korczak. 'Het kind is al een mens, hij hoeft het niet te worden' en 'De kindertijd is geen voorbereiding op later.'* Gun kinderen het leven en heb vertrouwen in hun eigen mogelijkheden. Zelfstandigheid leer je door het te krijgen. Natuurlijk gaat het dan wel eens mis, elk kind heeft ook recht op zijn fouten en op zijn eigen blauwe plekken. Zoals elk mens leert een kind vooral van de fouten die hij maakt.

De wereld is tegenwoordig zo gevaarlijk.... maar... hij is beslist niet gevaarlijker dan vroeger! Wie de wereld als een gevaarlijke plek beschouwt, voedt zijn kind controlerender en beschermender op. *'Ouders worden de hele dag blootgesteld aan informatie, waardoor de indruk kan ontstaan dat er van alles misloopt. Aanslagen, migratie, klimaat, pedofilie. Dan is het een begrijpelijke reactie dat je reageert door je kind te beschermen', aldus de Vlaamse ontwikkelingspsycholoog van Petegem in het Volkskrant-artikel.*

Natuurlijk heeft elk kind ook recht op veiligheid. Juist het kind dat zich veilig voelt omdat het met respect behandeld wordt en dat weet dat er altijd iemand is waar het het terecht kan als het niet lukt of als het fout gaat... juist dat kind kan zich goed ontwikkelen. Wellicht is het de belangrijkste taak van de opvoeder om het kind vertrouwen te geven zodat het zelfvertrouwen kan ontwikkelen om de wereld aan te kunnen.

(arie de bruin)

Bijlage 2 Niet schillen!

Na de inval van de nazi's in Polen in september 1939 werd het voor Korczak, de begeleiders en de kinderen in het weeshuis steeds moeilijker. Matylida Temkin^[1] vertelt het volgende over die periode:

Toen kwam september 1939. De eerste dagen van de oorlog. De Dokter komt weer in actie. Met Stefa bespreekt hij van alles en nog wat: hoe de kinderen in deze moeilijke tijden toch een minimum aan essentiële calorieën binnen konden krijgen.

Tot op de dag van vandaag hoor ik hoe hij geïrriteerd instructies gaf aan het keukenpersoneel dat aardappelen aan het schillen was (eigenlijk was Korczak zelden boos): *Niet schillen! Een paar keer wassen en in de schaal koken!* En zo werden ze als lunch geserveerd: grijs, in de kom, één voor één geteld.

Hij liet zakken vullen met zand en die voor de kelderramen plaatsen. Zo kwam er een schuilplaats en oud-pupillen vluchtten daar ook vaak met hun gezinnen naartoe. Hier, bij de Dokter, voelden ze zich het veiligst. Hij inspecteerde de zolder en controleerde of de mensen die dienst hadden zo nodig in staat en bereid waren brandbommen te blussen. Hij waakte in de slaapzaal als de ramen trilden door de bommen en kogels. Hij leerde de kinderen wat ze moesten doen in het donker tijdens nachtelijke luchtaanvallen. Dan hingen ze hun gasmaskers over hun schouders en hielden elkaars handen vast. Hierdoor ontstond een lange keten. Met hun ogen dicht (want het zou donker zijn) gingen ze vol vertrouwen samen met hun Dokter de schuilplaats in. Hoe moeilijker het werd, hoe meer de kinderen hem nodig hadden, hoe meer energie hij kreeg. En dan te bedenken dat hij al over de zestig was.

In die oorlogsdagen zei de oude Dokter tegen de kinderen: *Speel rustig. Het is oorlog en elk moment komen er mensen om, sterven vlakbij jou de verdedigers van Warschau. En de families, de moeders van deze soldaten wonen vlakbij ons, en het maakt hen verdrietig om jullie dan in het uur van de dood van hun kinderen te horen lachen en zingen. Respecteer hun pijn.*

Korczak en de kinderen in het ghetto (tekening: Itzhak Belfer)

^[1] Matylida Temkin (1903-1970) was in de jaren twintig bursist (student stagiaire) in Dom Sierot en in Nasz Dom. Ze studeerde pedagogiek en promoveerde in België. In de tijd dat Stefa in Palestina was, nam zij de leiding van Dom Sierot op zich. Zij overleefde de Holocaust. Van 1939 tot 1956 verbleef ze in Rusland. Na haar terugkeer in Polen werd ze weer pedagoge in Nasz Dom en actief lid van het Korczak Komitee.

(Dit verhaal is opgenomen in ons nieuwe Jaarboek 2024)

Bijlage 3: Vergeten?

Miljoenen kinderen in Soedan hopen ook op een mooie toekomst.

De situatie in Soedan: de grootste vluchtelingencrisis ter wereld

- 8,2 miljoen mensen zijn gedwongen ontheemd, waaronder bijna 3 miljoen kinderen.
- De voedselonzekerheid is enorm. 18 miljoen mensen zijn acuut onzeker van voedsel. Naar verwachting zullen in 2024 ten minste 3,5 miljoen kinderen lijden aan acute ondervoeding.

Amira (37) stak begin maart met haar man en twee jonge kinderen de grens met Zuid-Soedan over. Ze werkte in een ziekenhuis in Khartoem als chirurgisch verpleegster toen de gevechten begonnen en zat drie dagen vast in de kelder voordat ze naar huis kon.

"We zijn alles kwijt. We hebben alles achtergelaten", zei ze. "Mijn man en ik hadden allebei een goede baan en mijn zoon was gelukkig op school, maar dat veranderde van de ene op de andere dag. Toen de gevechten begonnen, hadden we geen andere keuze dan te vertrekken. Onze levens in Khartoem werden verwoest. Er is zoveel veranderd in een jaar, maar nu willen we allebei gewoon een baan krijgen en weer gevestigd zijn, zodat onze kinderen naar school kunnen."

Voor kinderen in de transitcentra van Renk (Zuid Soedan) heeft Save the Children Child Friendly Spaces geopend, waar ze kunnen spelen, schilderen, dansen, leren en psychosociale ondersteuning krijgen.